HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ורב ענן [א]ברייתא לא שמיעא ליה א] ודשמואל ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא אינה מכורה ומעות מתנה מידי דהוה אמקדש אחותו דאיתמר [ב]המקדש אחותו רב אמר מעות חוזרין ושמואל אמר [א]מעות מתנה א"ל אביי לרב יוסף [ג]מאי חזית דקנסינן ליה ללוקח נקנסיה למוכר אמר ליה [ד]לאו עכברא גנב אלא חורא גנב אי לאו עכברא חורא מנא ליה מסתברא היכא דאיתיה לאיסורא קנסינן: היתה שנת שדפון כו': השתא הובירה עולה לו נרה מיבעיא נרה איצטריך ליה סלקא דעתך אמינא אמרינן ליה הב ליה ב] דמיה וליסק קמ"ל: רבי אליעזר אומר מכרה לו כו': תניא ר"א [ה]אומר מנין שאם מכרה לו לפני ראש השנה מליאה פירות שלא יאמר לו הנח לפני כדרך שהנחתי לפניך תלמוד לומר [1]במספר שני תבואות ימכר לך פעמים שאדם [ב]אוכל שלש תבואות בשתי שנים: מתני' [ו][ג]מכרה לראשון במנה ג] ומכר ראשון לשני במאתים אינו מחשב אלא עם הראשון שנאמר [2][לאיש] אשר מכר לו מכרה לראשון במאתים ד] ומכר הראשון לשני במנה אינו מחשב אלא עם האחרון שנאמר ה] וחשב את שני ממכרו והשיב את העודף לאיש (אשר מכר לו) לאיש אשר ו] בתוכו [ד]לא ימכור ברחוק ויגאל בקרוב ברעה ויגאל ביפה ולא ילוה ויגאל ולא [ה]יגאל לחצאין ובהקדש [ו]מותר בכולן זה חומר בהדיוט מבהקדש: גמ' תנו רבנן מכרה לראשון במנה ומכרה ז] ראשון לשני במאתים מנין שאינו מחשב אלא עם הראשון ת"ל [לאיש] אשר מכר לו מכרה לראשון במאתים ומכר הראשון לשני במנה מנין שאין ח] מחשבין אלא עם השני ת"ל לאיש [לאיש] אשר ט] בתוכו דברי רבי רבי דוסתאי בן יהודה אומר מכרה לו במנה [ז]והשביחה ועמדה על מאתים מנין שאינו מחשב אלא במנה שנאמר והשיב את העודף שבידו מכרה לו במאתים והכסיפה ועמדה על מנה מנין שאין מחשבין אלא במנה שנאמר והשיב את העודף שבקרקע מאי בינייהו דאייקר וזל ואייקר וממאי דלקולא דלמא לחומרא לא ס"ד דגמר [3]גאולה [4]גאולה מעבד עברי והתם מנלן דתניא [ז]נמכר במנה [ח]והשביח ועמד על מאתים מנין שאין מחשבין אלא ממנה שנאמר [5]מכסף מקנתו נמכר במאתים והכסיף ועמד על מנה מנין שאין מחשבין אלא ממנה שנאמר [6]כפי שניו ואין לי אלא עבד עברי י] הנמכר לעובד כוכבים שנגאל וידו על העליונה נמכר לישראל מנין ת"ל [7]שכיר [8]שכיר לגזירה שוה אמר אביי

הריני

ורב ענן. דהוה מספקא ליה בהי הדרי ובהי לא הדרי הך ברייתא דצריך גט שיחרור לא הוה שמיעא ליה ומהא דאמר שמואל אינה מכורה לא הוה מצי למשמע מידי דממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא מעות שנתן לוקח למוכר מתנה הן ביד מוכר ואיכא בין רב לשמואל הך דפרישית לעיל [ח]: יא] ומעות חוזרין. דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם פקדון ולשמואל גמר ונתן לשם מתנה: דקנסת ללוקח. גבי מוכר עבדו בחוצה לארץ דאמרי' לא הדרי זביני ויוצא עבד לחירות ומפסיד לוקח: ליקנסיה למוכר. שיהו מעות חוזרין יב] ויוציאו מוכר לחירות: לאו עכברא גנב. עכבר הגונב ומניח בחור אם לא היה לו חור להניח בו לא היה גונב הלכך חורא יג] גנבא וקא גניב ליה ה"נ אם לא היה מוצא לוקח לא היה מוכרו: חורא מנא ליה. החור מאין לו הגניבה: דאיתא לאיסורא. דהיינו לוקח שהעבד אצלו: יד] טו] [הב ליה דמיה. פי' דמי הניר קמ"ל]: שלא יאמר. מוכר הבא לפדותה לסוף שתי שנים הנח לפני מליאה פירות כדרך שהנחתי לפניך כשמכרתיה לך: במספר שני תבואות. משמע כל תבואות טז] שבשתי שנים מדהוה ליה למיכתב מספר שנים או מספר תבואות דהוי משמע שתי תבואות: מתני' אינו מחשב. המוכר כשבא לגאלה אלא עם הראשון ומחשב כמה שנים היו משמכרה לו עד שנת היובל ומחשב כמה מגיע מן המנה לכל שנה ולפי אותו חשבון ינכה לו לוקח לכל שנה ושנה שאכלה והמותר יחזיר לו: [לאיש] אשר מכר לו. והשיב את העודף לאיש וגו' בגואל שדה ממכרו כתיב: לאיש אשר בתוכה. ובגמ' פריך מנלן דדרשינן לקולא לידרוש לחומרא: לא ימכור. שדה רחוקה שיש לו כדי לגאול זו שהיא קרובה לו. בגמרא [ע"ב] מפרש מנלן: ולא ילוה. מעות כדי לגאלה: מותר בכולן. המקדיש שדהו מותר למכור שדה אחרת או ללות כדי לגאלה וגואל לחצאין אם אינו מספיק לגאול את כולה יגאל חציה ולכשיוכל יגאלנה כולה: גמ' והשביחה. מאליה: העודף שבידו. הנשאר בידו מן הדמים שקיבל לאחר שינכה לו הלוקח חשבון המגיע לכל שנה שאכלה: הכסיפה. נתקלקלה ופחתו דמיה: שבקרקע. עודף שהקרקע שוה יותר על מה שמגיע לחשבון שמנכה לו הלוקח לשנים שאכלה דהאי עודף איכא למדרש יז] להכי ולהכי: מאי בינייהו. בין רבי לר' דוסתאי מ"מ בין למר בין למר לקולא אזלינן: כגון דאייקר וזל ואייקר. שמכרה לו במאתים יח] ומכרה ראשון לשני במנה ונתייקרה ביד השני ועמדה על מאתים. לרבי דאמר לאיש אשר בתוכה לא יהיב אלא מנה כמה דיהיב בה שני לר' דוסתאי יהיב מאתים דאי אמרת עודף שבידו הא מאתן שקיל מקמא ואי אמרת עודף שבקרקע הא מאתן שויא: גאולה גאולה. כתיב הכא (ויקרא כה) ומצא כדי גאולתו וכתיב בעבד עברי (שם) גאולה תהיה לו: אלא ממנה. כשבא לפדות עצמו מחשב כמה שנים משעה שנמכר (עד שנת היובל) ומחשב כמה מגיע מאותו מנה לכל שנה ושנה ואם עברו שתים או שלש שנים ינכה לו אדוניו לפי חשבון המגיע לכל שנה כדכתיב [שם] כימי שכיר יהיה עמו: כפי שניו. משמע כפי שנים שעמד בהן כלומר לפי מה שהוא שוה באותה שעה: אין לי וכו'. דהאי קרא בנמכר לעובד כוכבים כתיב כדכתיב (שם) וכי תשיג יד גר ותושב וכו': שכיר שכיר. כתיב הכא (שם) כימי שכיר יהיה עמו וכתיב בנמכר לישראל (דברים טו) כי משנה שכר שכיר עבדך וגו':

הריני

אבודין מאי [איכא] בין רב לשמואל איכא בינייהו אי שמיט לוקח וקצץ אילנות שהיו בה לרב דאמר מכורה [היא] שדה הדרא בעינא ואילנות דקצץ קצץ לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה הדרי אילנות ואע"ג דלוקח לא שקיל זוזי אי נמי כגון שמכר עמה מטלטלין והחזיק הלוקח בקרקעות ולא משך המטלטלין דקיימא לן נכסים שאין להן אחריות נקנים עם נכסים שיש להן אחריות בכסף בשטר ובחזקה ואין צריך משיכה לרב דאמר מכורה [ויוצאה] שדה הדרא ומטלטלי מיקנו לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה לא מיקנו מטלטלי דחזקה דקרקע לא הוי חזקה עכ"ל רש"י ולפי האי שפרש"י יט] כ] דאמר במכור חוזר לבעליו מיד מ"מ מיקנו מטלטלין בהדייהו מקשין העולם מההיא דפ"ק דב"מ (דף יא.) מעשה בר"ג וזקנים שהיו באים בספינה אמר מעשר שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו כא] (ואיכא בתוספתא) [ותני בסיפא] דנתקבלו שכר זה מזה וליתני ההוא אתרא במתנה ע"מ להחזיר (או) [ט] וליקני לו בחליפין דסודר אי נמי לישייליה ההוא אתרא ויקנה ליה בקנין סודר וי"ל דכל דבר החוזר לבעלים כגון מתנה ע"מ להחזיר א"נ שאלה או שכירות בכולם לא מיקנו בחליפין משום דהוה כמו טובת הנאה דאמרינן (שם:) דאינה ממונא לקנות בחליפין ומש"ה הוצרך שיתקבלו מעות זה מזה [י]:

דלמא אינה מכורה ומעות מתנה מידי דהוה אמקדש אחותו. ומיהו לפי האמת שהוכחנו דמעות חוזרים אמרי' דלא דמי למקדש אחותו לפי שאדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם מתנה אבל במוכר שדהו בשנת היובל אין העולם בקיאין בכך ולא גמר לשום מתנה: **לא** ימכור ברחוק ויגאול בקרוב. ה"ה איפכא דלא אלא אורחא דמילתא נקט: **איכא** בינייהו דאייקר וזל ואייקר. ה"ה דהוה מצי למימר דאייקר וזל בלוקח אחד בלבד דאילו לרבי דלא דריש העודף בין לאיש אשר מכר בין לאיש אשר בתוכה צריך לגואלה כפי המכר דהיינו ביוקר ולרבי דוסתאי ברבי יהודה אזלינן בתר העלוי שבקרקע ונגאלת כפי העלוי אלא לפי דאיירי במתניתין בשני מוכרין ניחא ליה למינקט נמי איכא בינייהו בשני מוכרין:

דתניא

מסורת הש"ס

א) [שבת יט: וש"נ], ב) ב"מ טו: גיטין מה. קדושין מו:, ג) [גיטין שם], ד) [גיטין שם קדושין נו: ע"ש], ה) [תוס' רפ"ה ע"ש], ו) [תוס' פ"ה ה"ב], ז) קדושין כ. [כל הסוגיא ע"ש איזה שינויים], ח) [דף כט: ד"ה וחדא], ט) עי' ל"ק, י) [וע' תוס' ב"מ יא: ד"ה ומקומו ותוס' קדושין כו. ד"ה ומקומו],

◆

תורה אור השלם

1. בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי תְבוּאֹת יִמְכָּר לָךְ:
ויקרא כה טו

2. וְחִשַּׁב אֶת שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהֵשִׁיב אֶת הָעֹדֵף לָאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר לוֹ וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ:
ויקרא כה כז

3. וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לּוֹ גֹּאֵל וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ:
ויקרא כה כו

4. אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לּוֹ אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֶנּוּ:
ויקרא כה מח

5. אִם עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:
ויקרא כה נא

6. וְאִם מְעַט נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְחִשַּׁב לוֹ כְּפִי שָׁנָיו יָשִׁיב אֶת גְּאֻלָּתוֹ:
ויקרא כה נב

7. וְחִשַּׁב עִם קֹנֵהוּ מִשְּׁנַת הִמָּכְרוֹ לוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמְכָּרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:
ויקרא כה נ

8. לֹא יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:
דברים טו יח

◆

מוסף רש"י

מעות חוזרין. מעות של קידושין חוזרין, דאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם פקדון (גיטין מה.). אלא חורא גנב. חור הכותל שהעכבר נכנס לתוכו וניצול מפני רודפיו (גיטין מה.) אלמלא חור שהעכבר מצניע גניבתו שם לא היה גונב (קדושין נו:). חורא מנא ליה. מאין לו הגניבה (שם). שאין מחשבין. כשבא לגרע ולפדות את עצמו, אלא ממנה. כמה מגיע ממנה לכל שנה של שש שנים שתות מנה, וכמה מגרע לכל שנה שתות מנה, ואם נותרה שנה נותן לו שתות מנה, ולא אמרינן הרי השביח שנתייקרה הפעולה או החליף כח ועומד על מאתים, תמנה מאתים לפעולת שש שנים ויתן לו שליש מנה (קדושין כ.). מכסף מקנתו. משעת מקנתו ישיב גאולתו (שם). והכסיף. נתקלקל (שם). שאין מחשבין. לו את השנים שעליו לעבוד, אלא ממנה. כאילו נמכר במנה. ולקמיה יליף מאי חזית דדריש להו לקולא וידו של עכו"ם על התחתונה כדאמרן (שם).

◆

רבינו גרשום

[ורב ענן. דאמר ולא ידענא הי מינייהו הדרי זביני: הא ברייתא דצריך גט שחרור מרבו שני לא שמיעא ליה: מדשמואל נמי ליכא למשמע דהדרי זביני דממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא אינה מכורה ומעות מתנה דלא הדרי. מידי דהוה אמקדש אחותו דרב אמר מעות חוזרין. דאין קדושין תופסין באחותו: ושמואל אמר מעות מתנה. דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לה לשום מתנה.] ואי קשיא [השתא כיון דאמרת לשמואל דמעות מתנה דלא הדרי ללוקח זוזי א"כ] מאי איכא בין רב לשמואל. איכא בינייהו אי שמיט לוקח ואכיל פירי לרב [דאמר מכורה] אינו משלם פירי ולשמואל [דאמר אינה מכורה] משלם [פירי]: [מאי חזית דקנסינן ליה ללוקח שקנאו בחוצה לארץ שמניחו לחירות ומאבד מעותיו: ליקנסיה למוכר. כל שמכרו לחוצה לארץ: חורא גנב. כלומר אותו שקונה גורם לזה שמוציאו לחוצה לארץ ומוכרו: היכא דאיתיה לאיסורא. שהוא ביד הלוקח ליה קנסינן הלכך קנסינן ליה ללוקח: נרה מיבעיא. דעולה לו מן המנין דהא כבר עבד בה מידי עבודה]: נרה איצטריכא ליה. דעולה לו דסד"א כיון דנרה ולא זרעה ולא נהנה ממנה הלוקח כלום דאמרינן ליה למוכר בשעה שפודה כיון שטרח [זה] בה שנרה והשביחה ולא נהנה ממנה הב ליה ללוקח דמי כרביה שחרשה והשביחה: וליסק. כלומר והחזר לו העודף הדמים שכנגד השנים שיש עוד עד היובל ודמי חרישתו ודמים שהשביחו ואח"כ יסתלק ויצא חוץ לשדה: קמ"ל. דלא יהיב ליה המוכר מידי שכר חרישה דאמר ליה כיון שהיתה ברשותך שהיתה יכול לזורעה וליקח תבואתה ולא עבדת את הוא דאפסדת אנפשך וינכה לו המוכר שיגרע [לו] דמי אותן שתי שנים כאילו היו זרועות ואכל הלוקח תבואתן: [מנין שלא יאמר לו. המוכר ללוקח: הנח לפני השדה מליאה פירות בסוף שתי שנים שלא תיטול פירותיה כדרך שהנחתיה מליאה לפניך בשעה שמכרתיה לך: ת"ל מספר שני תבואות ימכר לך. כלומר כל התבואות שאפשר להיות בה משעת מכירה ועד סוף שתי שנים הן מכורות והן של לוקח: מתני': מכרה שדהו לראשון במנה. וחזר הלוקח ראשון ומכרה לשני במאתים כשהוא פודה אותה המוכר שהוא בעל השדה]: אינו מחשב. כדכתיב וחשב את שני ממכרו והשיב את העודף: אלא עם הראשון. למי שמכרה לו כדי להקל על הגואל ויפסיד [זה] הלוקח שני מנה אחד וכן מכרה לראשון במאתים וחזר הלוקח ומכרה לשני במנה אינו מחשב אותו שהיה בעל השדה כשבא לגאול אלא עם הלוקח אחרון: שנאמר והשיב את העודף לאיש. [לאיש שבתוכה] כלומר אותו שתפס השדה והאי דדרשינן לקרא הכי מפני שאנו רוצים להקל על הגואל. אבל בענין זה נחמיר על הגואל: שלא ימכור ברחוק [ויגאול בקרוב. כלומר שאם יש לו לגאול שדה אחת ברחוק ממנו אינו רשאי למכור אותו כדי לגאול באותן דמים שדה זו שהיא בקרוב לו שמכרה לשני תבואות ומפרשינן בגמרא טעמא מאי. וכן לא ימכור ברע שדה רעה שיש לו כדי לגאול באותן דמים שדה יפה זו שמכרה לשני תבואות. וכן אינו רשאי ללוות מעות מאחר כדי לגאול שדה זו וכן אינו רשאי לגואלה בחצאין אא"כ יתנו לו הדמים כולן בבת אחת]: ובהקדש. במקדיש שדהו בשעת היובל מותר בכולן למכור ברחוק ולגאול בקרוב [ולמכור] ברע ולגאול ביפה [לוה וגואל] ולגאול לחצאין ואע"ג דאמרינן לעיל אם אמר הריני נותן דבר שנה בשנה אין שומעין לו ה"מ דאין שומעין לו [לגואלה] ליתן סלע ופונדיון לכל שנה אבל אם נותן חצי הפדיון [ביחד] ולבסוף חצי האחר מותר והיינו דקאמר ובהקדש מותר לגאול לחצאין: גמ': העודף שבידו. כלומר העודף שביד המוכר שיש לו מן הדמים שנתן לו הלוקח [הוא מחזיר ללוקח] ולא השבח שהשביחה: העודף שבקרקע. כלומר דאזלינן גבי גואל לקולא: מאי בינייהו. [בין ר' דוסתאי ורבי] דהא תרוויהו מקילין גבי גואל: איכא בינייהו דאייקר וזול ואייקר. כלומר שמכרה לו במאתים והוזלה ובשעת פדיה הוקרה ושויא מאתים לר' דלא איירי בעודף שבידו ולא בעודף שבקרקע ולא בהכסיפה [לטעמיה] אם מכרה במאתים והוזלה וחזרה ועמדה במאתים ואין שם אלא לוקח אחד אמרינן גואלה במאתים דהיינו לאשר מכר לו ולר' דוסתאי דאזיל בתר עודף שבידו ועודף שבקרקע אזלינן נמי בתר קרקע דמחשב ליה בחשבון הזול: [ואית דאמר לר' דאזיל בתר קרקע הואיל ובשעת פדייה שוה כשעת מכר נותן לו מאתים כשעת המכר. למ"ה]. וממאי דלקולא אימא לחומרא. כלומר דקראי אפשר למידרשינהו [גבי גואל לקולא ואיכא למידרשינהו] לחומרא דאיכא למימר כי מכרה הראשון לשני במאתים מנין שאין מחשב אלא עם השני ת"ל לאיש אשר בתוכה והיינו חומרא וכי [מכרה] לראשון במאתים מנין שאין מחשב אלא עם הראשון ת"ל לאיש אשר מכר לו והיינו חומרא ומנ"ל דדרשינן [להו] לקולא: [דגמר גאולה גאולה מעבד עברי. כתיב כאן והשיג ידו ומצא כדי גאולתו וכתיב בעבד עברי לפיהן ישיב גאולתו: מכסף מקנתו. מנין שאין מחשב אלא ממנה שהוא גורע נמי דמי שני עבודתו ונותן מותר דמי השנים שיש עד שנת השביעית שנאמר מכסף מקנתו דמחשב כשעה שנמכר: כפי שניו. שהוא שוה עכשיו והני קראי משתעי בעבד עברי שנמכר לעובד כוכבים]: שכיר שכיר לגז"ש. כתיב הכא בנמכר לישראל כשכיר כתושב יהיה עמך וכתיב הכא בנמכר לעובד כוכבים כשכיר שנה בשנה:

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי' פ"ו מהלכות זכייה ומתנה הל' כ טוש"ע אה"ע סימן נ סעיף ג:

יב ב מיי' פי"א מהלכות שמטה ויובל הל' ו:

יג ג מיי' שם הלכה טז:

יד ד מיי' שם הלכה יז:

טו ה מיי' שם הלכה יח:

טז ו מיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה ג:

יז ז מיי' פי"א מהלכות שמטה ויובל הל' טז:

יח ח מיי' פ"ב מהלכות עבדים הלכה ט [טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' יד ובגר"א]:

◆

שינויי נוסחאות

א] ודשמואל נ"א ומדשמואל (ש"מ), **ב]** דמי נירה [ס"א כרביה] וליסק (ש"מ), **ג]** במנה ומכרה הראשון לשני (ש"מ), **ד]** ומכרה הראשון (ש"מ), **ה]** מתיבת וחשב כו' עד תיבות מכר לו בס"י אינו (ש"מ), **ו]** אשר בתוכה (ש"מ), **ז]** ומכרה הראשון לשני (ש"מ), **ח]** מחשב אלא (ש"מ), **ט]** בתוכה דברי (ש"מ), **י]** עברי. ס"א שנמכר לעובד כוכבים וידו על התחתונה. והיא היא (ש"מ), **יא]** מעות חוזרין (ש"מ), **יב]** חוזרין ויוציאנו מוכר (ש"מ), **יג]** חורא קא גניב [ותיבת גנבא נמחק] (ש"מ), **יד]** נוסף ג' דיבורי רש"י: אמרי' ליה. למוכר הבא לגאול שדהו: הב ליה דמי. שנתן הלוקח בנירה: וליסק. האי לוקח ואי לא יהיב דמי נירה לא ליסק קמ"ל (ש"מ), **טו]** ל"ק, **טז]** תבואות שיש בשתי שנים (ש"מ), **יז]** למדרש הכי והכי (ש"מ), **יח]** במאתים וזול ומכרה (ש"מ), **יט]** שפרש"י לרב דאמר דמכורה חוזר (ש"מ), **כ]** גי' ל"ק דלמ"ד דמכורה וחוזר לבעליו מיד ואפ"ה מיקנו כו', **כא]** לו איכא בסיפא דנתקבלו שכר זה מזה ואמאי ליתני הסוא (ש"מ),

◆

שיטה מקובצת

אלא עם השני ת"ל לאיש. נ"ב מיתורא דלאיש קדריש דהוה מצי למכתב והשיב את העודף לאשר מכר לו. הרא"ש ז"ל: **דגמר גאולה גאולה מעבד עברי.** גליון וא"ת כיון דגמרי' מעבד עברי מה צריכי הני קראי פשיטא דאזלינן לקולא, בשלמא לרבי דאיירי בתרי גברי בהא לא איירי בעבד עברי, אלא לרבי דוסתאי דאיירי בחד גברא היינו הך ומאי איצטריכו הני קראי, וי"ל דאי לאו הני קראי לא הוה גמרינן בגז"ש דאזלינן לקולא הכא כמו בעבד עברי שהרי כמה דברים יש בשדה אחוזה שאינן בעבד עברי ולא גמרינן להו בגז"ש אבל השתא דאיכא קראי ואיכא ג"ש. א) (חסר כאן) (לשון רב"א) הרא"ש ז"ל: **תוס' ד"ה דלמא אינה מכורה כו' לשום מתנה.** גליון. וליכא למימר הכל יודעים שאין מכר ביובל ונתן המעות לשם מתנה דהא רב הוא דאמר מכורה ויוצאה הלכך הוי מקח טעות ומעות חוזרין. הרא"ש ז"ל: **ד"ה איכא בינייהו דאייקר כו'.** נ"ב והרא"ש ז"ל כתב וז"ל איכא בינייהו דאייקור וכו' באייקור וזול לחודיה הוי מצי לאשכוחי כגון דאייקור כלומר ב) שהיא יקרה כמו שהיתה שקנאה ומכרה לאחר במאתים וזול ועמדה על מנה, לרבי דוסתאי יתן עודף שבקרקע דהיינו מנה ורבי בין לאשר מכר בין לאיש אשר בתוכה הוי מאתים, ולא נהירא דלא מצי למימר הכי דתיקשי לך מאי בעי מאי בינייהו טובא איכא בינייהו דרבי לא איירי בהכסיפה אלא בשני לוקחים אבל בחד לוקח אפילו הכסיפה נותן כאשר מכר, אלא פשיטא ליה דאפילו רבי מודה בהכסיפה דקרינן ביה לאיש אשר בתוכה כמו שהוא עתה בתוכה והרי אינו שוה עתה אלא מנה, להכי בעי מאי בינייהו דאייקר וזול ואייקר דרבי מיקל בזה כיון שהאיש אשר בתוכה קנאה במנה אינו נותן אלא מנה, ולרבי דוסתאי בין עודף שבידו בין עודף שבקרקע הוי מאתים. הרא"ש ז"ל:

א) נראה דל"ל כלומר שהיתה יקרה מאתים בעת שקנה ומכרה הראשון לאחר במאתים ואח"כ הוזל ועמדה על מנה ביד השני לר' דוסתאי וכו'.

ב) נראה דל"ל דאיכא קראי ואיכא ג"ש שפיר גמרינן ג"ש להך מילתא דקראי מסייעי לג"ש.